

Jorge Martí

El cine és, per damunt de tot, una narració amb imatges. La suma d'elements expressius que, juntament amb la imatge en moviment, conforma una pel·lícula -diàlegs, banda sonora, etc.-, hi són presents com a complements supeditats a la imatge. Així, un diàleg extraordinàriament ben escrit i perfectament declamat per dos grans actors asseguts en dues cadires durant mitja hora resulta, cinematogràficament parlant, insatisfactori: intuïm que el que estem veient, encara que sigui molt interessant, no és cine, sinó teatre filmat.

Hi ha bons directors, com J. Manckiewicz que, influïts pel teatre, sempre ens fan la impressió que depenen massa dels diàlegs pel desenvolupament narratiu dels seus films. D'altres, com els mestres John Ford o Billy Wilder, conciben millor l'essència no verbal del llenguatge cinematogràfic i molt sovint no necessiten cap paraula per expressar una emoció o una situació, ni per a fer avançar alhora la trama. En els millors moments dels seus films, John Ford aconseguia que els actors fessin palesos els seus sentiments sense dir ni una frase, amb l'expressivitat del rostre i, sobretot, de la mirada. Per la seva part, les millors escenes còmiques de Billy Wilder solen ser escenes mudes que ens entren pels ulls, que és per on ha d'entrar primer una pel·lícula, abans que per l'oïda.

Un exemple d'aquesta capacitat per a la comicitat "muda" -és a dir, essencialment cinematogràfica- el tenim en el divertidíssim començament d'una de les seves pel·lícules més entranyables, *Avanti* (1972), que a Espanya es va estrenar amb l'absurd títol de *¿Qué ocurrió entre tu padre y mi madre?*. Jack Lemmon arriba a un avió vestit amb una roba estrafolària. Durant el vol, parla a cau d'orella amb un senyor seriós, que ocupa la cadira del costat. Després d'un primer moment de sorpresa, accepta les seves proposicions, que l'espectador desconeix. Un minut després tots dos van al bany, cosa que provoca un ensurt generalitzat entre la resta de passatgers i les hostesses. Quan surten, cadascú du el vestit de l'altre. Després sabem que la proposició, que ens ha fet malpensar, era, en realitat, canviar-se de vestit. Lemmon interpreta, magistralment com sempre, un home de negocis que ha d'anar a cercar les despulles del seu pare, mort a Ischia, prop de Nàpols. Però la notícia l'ha agafat jugant a golf i, amb les preses, no ha tingut temps de canviar-se de roba, així que ha comprat al seu company d'avió l'americana i els pantalons negres. Aquesta primera escena, no solament és memorable en si mateixa, per la seva capacitat còmica, sinó que funciona com a una mena d'obertura operística que anticipa el to i l'atmosfera de la resta del film: una tendra i jovial òpera bufa en què es combinen un agre dolç romanticisme i una crítica implacable, irònica i no exempta de cinisme. ■

